

Брюксел, 19.1.2016 г.
COM(2016) 5 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**относно действията в отговор на доклада на експертната група на високо равнище
относно последващата оценка на Седмата рамкова програма**

{SWD(2016) 1 final}
{SWD(2016) 2 final}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

**относно действията в отговор на доклада на експертната група на високо равнище
относно последващата оценка на Седмата рамкова програма**

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В Решението относно Седмата рамкова програма на Европейската общност за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности (2007—2013 г.) (РП 7)¹ се предвижда до края на 2015 г. да бъде извършена външна оценка от независими експерти на вътрешната логика и изпълнението на тази програма, както и на постигнатите от нея резултати. За тази цел през септември 2014 г. беше сформирана външна експертна група на високо равнище. Тя представи на Комисията своя доклад на 19 ноември 2015 г.². В настоящото съобщение са изложени констатациите и препоръките на експертната група на високо равнище, както и ответните действия, предприети от Комисията. То се придружава от работен документ на службите на Комисията, в който те направиха оценка на Седмата рамкова програма от гледна точка на нейната ефективност, ефикасност, относимост, вътрешна последователност и на добавената стойност от участието на ЕС, в съответствие с изискванията за „по-добро регулиране“.

С одобрен бюджет в размер на 55 милиарда евро, Седмата рамкова програма беше една от най-крупните транснационални програми за научни изследвания и технологично развитие в света с принос към конкурентоспособността. Основното ударение в Седмата рамкова програма беше поставено върху науката, и по-специално върху насърчаването на съвместните научни изследвания и върховите постижения. В последните години от Седмата рамкова програма беше поставено по-голямо ударение върху новаторството и участието на малките и средните предприятия (МСП). С цел да се улесни отпускането и управлението на безвъзмездни средства, Комисията също така предприе различни мерки за намаляване на административната тежест.

2. ОСНОВНИ КОНСТАТАЦИИ ВЪВ ВРЪЗКА С РЕЗУЛТАТИТЕ, ПОСТИГНАТИ ОТ СЕДМАТА РАМКОВА ПРОГРАМА

Седмата рамкова програма насърчи върховите постижения, като предостави възможност за участие на най-добрите изследователи от ЕС и извън Съюза в над 25 000 интердисциплинарни съвместни проекта на високо равнище, научните резултати от които са от световна величина. Необходимо е обаче да се направи уточнението, че 50 % от тези проекти все още са в ход. Поради това от последващата оценка на Седмата рамкова програма не може да се получи пълна представа за резултатите и различните аспекти на нейното въздействие. До този момент във връзка с проектите по Седмата

¹ Решение № 1982/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно Седмата рамкова програма на Европейската общност за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности (2007—2013 г.).

² Вж. http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm.

рамкова програма са излезли 170 000 публикации. Делът на публикациите в най-престижните списания е над средните стойности за ЕС и САЩ. До този момент пряк резултат от проектите, изпълнявани по Седмата рамкова програма, са над 1700 патента и 7400 случая на използване за търговски цели³. РП 7 насърчи провеждането на революционни научни изследвания по линия на Европейския съвет за научни изследвания (ЕСНИ). Внушителният брой както на публикациите в най-престижните научни списания, съдържащи позоваване на финансиране по линия на ЕСНИ, така и на нобеловите награди и филдсовите медали, получени от бенефициенти на субсидии от ЕСНИ, е свидетелство за това, че субсидиите по линия на ЕСНИ се превърнаха в залог за върхови научни постижения.

С участници от 170 страни, Седмата рамкова програма беше отворена към света. Тя разшири участието на ЕС и допринесе за изграждането на европейското научноизследователско пространство. Седмата рамкова програма изгради трайни трансгранични, интердисциплинарни и междусекторни мрежи: по всеки финансиран по Седмата рамкова програма проект си сътрудничат средно 11 организации от шест различни страни и девет различни региона. Седмата рамкова програма насърчи хармонизирането на националните политики и системи за научни изследвания и иновации. В повечето държави — членки на ЕС, Седмата рамкова програма допринесе за стимулиране на върховите научни постижения, в стремеж за справяне с предизвикателствата пред обществото, и установи съответни стандарти във връзка с механизмите за финансиране на научните изследвания и процедурите за подбор.

Седмата рамкова програма наблегна особено много на обучението и дългосрочната мобилност на научните работници, подобри качеството на обучението в рамките на докторските програми и спомогна за подобряване на условията на труд на изследователите в ЕС. С действията в рамките на инициативата „Мария Кюри“ от Седмата рамкова програма бяха подпомогнати 50 000 научни работници, в т.ч. 10 000 докторанти от 140 страни. Програмата насърчи мобилността на научните работници в Европа. Тя способства също така за устойчивата заетост на научните работници в Европа и спомогна за увеличаване на участието на жени научни работници и на международни изследователи в подпомаганите по линия на същата програма научноизследователски екипи.

Седмата рамкова програма съставлява около 7 % от общия размер на публичните разходи за научни изследвания и иновации в ЕС. В същото време, било пряко, било непряко — чрез привличането на частно финансиране и на финансиране от държавите членки, тя оказва значимо икономическо въздействие, например, върху БВП и заетостта. По разчетни данни Седмата рамкова програма ще допринесе за увеличаване на БВП с около 20 милиарда евро годишно през следващите 25 години под формата на непряк икономически ефект и ще създава над 130 000 работни места в сферата на научните изследвания годишно и 160 000 допълнителни работни места⁴. На микроикономическо равнище също е налице благоприятен ефект, който по данни на участващите предприятия се изразява в разработването на иновативни продукти, процеси и услуги и увеличаване на оборота, производителността и конкурентоспособността. Резултатите от иконометричните анализи⁵ сочат, че

³ По данни от системата CORDA от 1 декември 2015 г.

⁴ Доклад на експертната група на високо равнище, стр. 59—60.

⁵ Panteia, май 2014 г.

участващите в Седмата рамкова програма МСП са постигнали с 38 % по-високи резултати в сравнение с контролната група по показателите ръст на заетостта и оперативни приходи. Както обаче се подчертава в доклада на експертната група на високо равнище, твърде рано е да се направи окончателна оценка на пазарното въздействие на проектите по Седмата рамкова програма.

Ролята, която беше отредена в Седмата рамкова програма на промишлеността и МСП, беше стратегическа⁶. Крупните корпорации, също както и МСП бяха масово привлечени за участие в рамките на публично-частни партньорства (включително съвместни технологични инициативи (СТИ) и договорни публично-частни партньорства), както и на специфични инструменти, предназначени за МСП⁷. От това спечели европейската конкурентоспособност, опираща се на иновациите.

Седмата рамкова програма си постави за цел справянето с редица предизвикателства, пред които е изправено европейското общество, в такива области, като здравеопазване, енергетика, транспорт и сигурност, и допринесе за справянето с глобалните предизвикателства, като устойчивото развитие. По отношение на равенството между половете вниманието се пренасочи от насърчаването на отделни жени учени към улесняване на структурните промени в институциите.

В Седмата рамкова програма общият дял на жените оценители беше малко по-висок от заложената цел от 40 %. В същото време жените съставляваха 38 % от ангажираната с изпълнението на Седмата рамкова програма работна ръка.

⁶ Доклад на експертната група на високо равнище, стр. 6.

⁷ Вж. приложение 15 към приложения работен документ на службите на Комисията.

3. ПРЕПОРЪКИ НА ЕКСПЕРТНАТА ГРУПА НА ВИСОКО РАВНИЩЕ И ПОСЛЕДВАЩИ ДЕЙСТВИЯ НА КОМИСИЯТА В ОТГОВОР НА ТЕЗИ ПРЕПОРЪКИ

В настоящия раздел са изложени последващите действия на Комисията в отговор на препоръките на експертната група на високо равнище, които от своя страна се основават на резултатите от извършената от същата експертна група оценка на Седмата рамкова програма⁸.

Препоръка а): Да се постави ударението върху най-важните предизвикателства и възможности в световен план

Комисията като цяло одобрява духа на препоръката на експертната група на високо равнище.

„Хоризонт 2020“ си поставя за цел да отговори на големите обществени предизвикателства. В основата ѝ стои ориентиран към справяне с предизвикателствата подход, който насърчава действителното внедряване на генерираните нови знания в практиката. С цел да се гарантира действителното внедряване на резултатите от изследователската дейност, в „Хоризонт 2020“ е възприет всеобхватен подход към научните изследвания и иновациите, обхващащ цялата верига на иновациите, като се започне от граничните научни изследвания и се стигне до близките до пазара дейности, като например пилотни проекти и демонстрационни дейности. Същевременно „Хоризонт 2020“ увеличава инвестициите в областта на граничните изследвания чрез дейности „отдолу нагоре“. По своя първоначален замисъл „Хоризонт 2020“ се отличава с достатъчна гъвкавост за справяне с новите и неочаквани предизвикателства.

„Хоризонт 2020“ поощрява постоянния, структуриран диалог с частния сектор в рамките на създадени за тази цел платформи, включително европейските технологични платформи, промишлени кръгли маси в контекста на цифровата стратегия за промишлеността и официални консултативни групи във всички програмни области. „Хоризонт 2020“ осигурява стратегическото участие на частния сектор във формулирането и изпълнението на всеобхватни програми за научни изследвания в ключови промишлени сектори и в мобилизирането на знания и финансови ресурси, необходими за тази цел под формата на съвместни технологични инициативи (СТИ) и договорни публично-частни партньорства. В рамките на „Хоризонт 2020“ за СТИ са характерни редица елементи на изпълнението, водещи до намаляване на бюрократичните формалности за бизнеса, което ги прави по-добре пригодени за поставената цел. Отвореността, прозрачността и ефективността на СТИ ще бъде оценена в контекста на техните междинни оценки, които се предвижда да бъдат завършени до юни 2017 г.

„Хоризонт 2020“ значително разширява възможностите, предоставяни на иновативните МСП, като заделя за тях 20 % от предвидения общ бюджет за обществените

⁸ Допълнителна информация, включително относно слабостите в Седмата рамкова програма, може да бъде намерена в приложения работен документ на службите на Комисията. За повече информация относно препоръките на експертната група на високо равнище, вж.: http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=home. Препоръките относно програмите на Евратом по линия на Седмата рамкова програма и отговорът на Комисията са приложени към настоящото съобщение.

предизвикателства и за конкретната цел „Водещи позиции при базовите и промишлените технологии“, както и посредством инструмента за МСП, инструмента „Бърз път към иновациите“ и публично-частното партньорство „Eurostars“. Големият наплив от кандидатури свидетелства за това, че според МСП услугите и мрежите на европейско равнище осигуряват определена добавена стойност.

Работната програма на „Хоризонт 2020“ за периода 2016—2017 г. има за цел да разшири достъпа до финансиране на новаторските дружества чрез задействане на механизмите на Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ). С оглед улесняване на достъпа до финансиране за целите на иновациите, Комисията ще проучи възможностите за създаване на Европейски съвет по иновациите.

В съответствие с препоръка а) „Хоризонт 2020“ поставя силно ударение върху намирането на адекватен отговор на сериозните обществени предизвикателства, като същевременно цели да насърчи установяването на постоянен и структуриран диалог с частния сектор и да го привлече в стратегически план, както и в максимална степен да активизира участието на иновативни МСП.

Освен това Комисията ще:

- придаде нова стратегическа насоченост на „Хоризонт 2020“ с цел да се увеличи максимално приносът ѝ за „отваряне на иновациите“, „отваряне на науката“ и „отваряне към света“;*
- постигне максимална синергия между научните изследвания и иновациите по отделните тематични приоритети от областта на обществените предизвикателства и новите и нововъзникващите цифрови и главни базови технологии и инфраструктури;*
- проучи доколко е необходимо и възможно създаването на Европейски съвет по иновациите като средство за стимулиране на иновациите и рационализиране на съществуващите инструменти;*
- направи оценка на СТИ, наред с другото, от гледна точка на тяхната отвореност, прозрачност и ефективност, до юни 2017 г.;*
- улесни разработването на важни проекти от общоевропейски интерес, които са в състояние да насърчат широкото разгръщане на научни изследвания, водещи до зрели технологии⁹.*

Препоръка б): Да се хармонизират научноизследователските и иновационните инструменти и програми в Европа

Комисията е съгласна с необходимостта от по-добро хармонизиране на научноизследователските и иновационните инструменти и програми в Европа.

Рамковите програми могат да играят важна роля при съгласуването на националните научноизследователски стратегии и програми. Следва да бъдат хармонизирани и няколко инструмента на ЕС, за да се отговори на обществените предизвикателства, пред които е изправена Европа, и да се гарантира трайността на инвестициите в секторите, в които Европа има водеща позиция в света.

⁹ Вж. Съобщение 2014/С 188/02.

По отношение на хармонизирането на националните стратегии и програми за научни изследвания, „Хоризонт 2020“ допълнително укрепва вече разработените инструменти в рамките на Седмата рамкова програма, като например инструмента за съфинансиране ERA-NET и инициативите по член 185, което позволява да се обединят ресурсите на държавите членки, да се набележат общи стратегически научноизследователски програми, да се избегне дублирането, да се работи по съвместни покани за представяне на предложения и т.н. Освен това, в съответствие с приоритетите на европейското научноизследователско пространство, в рамките на „Хоризонт 2020“ Комисията създаде механизъм за подкрепа в областта на политиките, за да подпомогне държавите членки при осъществяването на резултатни реформи.

За да се постигне привеждане в съответствие с програмите на структурните фондове на ЕС, Комисията ще продължи да работи по разгръщането на национални и регионални стратегии за интелигентна специализация, което ще направи възможно обединяването на ресурсите и постигането на критична маса около общи приоритети. Процесът на опознаване в посока „отдолу-нагоре“ на сферата на предприемачеството във връзка с разработването и развитието на интелигентни стратегии за специализация през следващите години ще обедини ключовите участници в научноизследователската и иновационната дейност. Необходимо е ясно да бъде разяснен механизмът на действие на различните програми за финансиране по линия на ЕС. За тази цел Комисията разработи ръководство за отговорните политически фактори и изпълнителните органи в подкрепа на синергията и комбинирането на различни фондове¹⁰ и постави началото на нов портал за участници с подробни указания за кандидатите относно начина за кандидатстване и управление на проект по линия на „Хоризонт 2020“. Освен това няколко СТИ подписаха меморандуми за разбирателство с управляващите органи на Европейския фонд за регионално развитие за създаване на рамка за структурирано сътрудничество.

Наскоро Комисията въведе схемата, наречена „печат за високи постижения“, която ще позволи на държавите членки и техните региони да разпознават знака за качество, с който ще бъдат отличавани обещаващи предложения за проекти, представени в рамките на „Хоризонт 2020“, и ще улесни техния достъп до различни източници на финансиране, като например европейските структурни и инвестиционни фондове и други национални, регионални или финансирани от частноправни субекти инвестиционни програми¹¹.

„Хоризонт 2020“ ще продължи да подкрепя един широкообхватен подход към иновациите, включващ социалните иновации.

Комисията споделя становището на експертната група на високо равнище, че и другите политики и нормативни уредби следва да стимулират иновациите. В този контекст сред насоките за оценка на въздействието в пакета от мерки на Комисията за „по-добро регулиране“ е включен специфичен инструмент в областта на научните изследвания и иновациите, който ще позволи на Комисията да гарантира, че новите ѝ законодателни предложения ще стимулират иновациите („fit for innovation“). Освен това Комисията проучва възможността за въвеждане на „иновационни споразумения“ на равнището на ЕС, за да се преодолее, в партньорство със заинтересованите страни, съществуващата

¹⁰ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/synergy/synergies_en.pdf.

¹¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5801_bg.htm.

регулаторна несигурност в определени аспекти, която понастоящем спъва новаторството¹².

В съответствие с препоръка б) Комисията има за цел чрез изпълнението на „Хоризонт 2020“ да осигури хармонизирането на националните научноизследователски стратегии и програми, както и да улесни синергията между проектите по „Хоризонт 2020“ и съответните стратегии за интелигентна специализация.

Освен това Комисията ще:

- използва механизма за подкрепа в областта на политиките и подкрепата за изграждане на необходимия капацитет по линия на политиката на сближаване с цел да подпомогне държавите членки при осъществяването на резултатни реформи на техните системи за научни изследвания и иновации;*
- продължи да насърчава синергията между „Хоризонт 2020“, структурните фондове и програмата LIFE, и да докладва по този въпрос в контекста на междинната оценка на „Хоризонт 2020“; потенциалната синергия с Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ) също ще бъде насърчавана;*
- гарантира, че новите предложения на Комисията стимулират иновациите посредством прилагането на насоките от пакета от мерки за „по-добро регулиране“, и по-специално посредством използването на инструмента в областта на научните изследвания и иновациите, включен в насоките за оценка на въздействието;*
- направи преглед на регулаторния режим на ЕС, за да открие в кои аспекти е налице регулаторна несигурност, която се явява спънка за иновациите и съответно е пречка за реализиране на потенциала за създаване на икономическа стойност в Европа;*
- подобри рамковите условия за по-ефикасни иновационни екосистеми в ЕС;*
- проучи доколко е осъществимо въвеждането на „иновационни споразумения“ като нов способ за преодоляване на регулаторните неясноти и с оглед подкрепа за разработването и внедряването на нововъведения, което би спомогнало за засилване на доверието на инвеститорите.*

Препоръка в): Да се интегрират по-ефикасно ключовите компоненти на рамковите програми

Комисията споделя становището на експертната група на високо равнище, че фрагментираността и появата на елементи на вътрешна изолираност в рамковите програми биха подкопали ефективността и съгласуваността на техните действия. Очаква се структурата на „Хоризонт 2020“, която се гради около три приоритета, да подобри ефикасността и ефективността на програмата. В трите приоритета бяха включени някои междусекторни въпроси, като по този начин бяха избегнати вътрешната изолираност и фрагментираността. Така например „Син растеж“ и „Интернет на предметите“ са междусекторни инициативи, изискващи координация между частите „Обществени предизвикателства“ и „Водещи позиции в промишлените

¹² Работен документ на службите на Комисията „Better regulations for innovation-driven investment at EU level“ („По-добро регулиране на инвестициите в иновации на равнището на Европейския съюз“), SWD (2015) 298 final.

и нововъзникващите технологии“. „Хоризонт 2020“ насърчава връзките между отделните програми и финансовите инструменти и позволява бюджетни трансфери между различните подпрограми.

С цел максимално повишаване на удовлетвореността на клиентите и на ефективността, управлението на безвъзмездните средства по „Хоризонт 2020“ е делегирано на четири изпълнителни агенции. Разпределението на задачите между Комисията и изпълнителните агенции е ясно описано и документирано в делегирани актове. Структурите за управление на изпълнителните агенции са замислени така, че да гарантират адекватен надзор от страна на Комисията и необходимата прозрачност. Специално внимание е отделено на това да се гарантира ефективността и ефикасността на обратната връзка, чрез която, за целите на политиката, изпълнителните агенции подават на Комисията обратна информация за резултатите от проектите.

Комисията е поела ангажимент за последователното прилагане на единен набор от правила за участие и разпространение на резултатите в рамките на „Хоризонт 2020“ за всички участници в изпълнението на програмата. За да се улесни координирането и изпълнението на програмата, в Комисията бе създаден общ център за подпомагане. Той предоставя услуги във връзка с правна помощ, последващ одит, ИТ системи и операции, бизнес процеси, информация за програми и данни за всички научноизследователски генерални дирекции (ГД), изпълнителни агенции и съвместни предприятия, ангажирани с изпълнението на „Хоризонт 2020“. Ефективната координация между всички участници в изпълнението на „Хоризонт 2020“ е постоянно предизвикателство, заемащо едно от челните места сред приоритетите на Комисията, на което тя ежедневно се стреми да отговори.

В рамките на Седмата рамкова програма бяха въведени няколко мерки за опростяване на управлението на предложенията и на безвъзмездните средства и за намаляване на административната тежест. По приблизителна оценка¹³ промените в режима за изчисляване на разходите в рамките на Седмата рамкова програма са довели до икономии в размер на 551 милиона евро за тази рамкова програма в сравнение с Шестата рамкова програма. В годишния си доклад за 2014 г. Европейската сметна палата обаче заключава, че постоянно високият процент на грешка отразява рисковете, свързани с разработването и изпълнението на Седмата рамкова програма. Това заключение имаше важен принос за разработването на „Хоризонт 2020“, като доведе до мащабно опростяване на процесите, ИТ обработката и правилата за финансиране.

В съответствие с Препоръка в) Комисията осигурява необходимата съгласуваност между различните приоритети по „Хоризонт 2020“, наред с другото, чрез междусекторни тематички, и въведе ефикасни механизми за координация с изпълнителните агенции и за последователно прилагане на единен набор от правила.

Освен това Комисията ще:

- *продължи да набелязва и прилага мерки за опростяване;*
- *извърши, в изпълнение на своето правно установено задължение, оценка на функционирането на изпълнителните агенции REA и ERCEA до края на първото тримесечие на 2016 г.*

¹³ Проучване на тема „Отражението върху бюджета на промените в режима за изчисляване на разходите в рамките на Седмата рамкова програма (ЕО и Евратом) в сравнение с 6РП (ЕО и Евратом) и неговото въздействие върху административната тежест за участниците“, 2015 г.

Препоръка 2): Да се доближи науката до гражданите

Комисията споделя становището на експертната група на високо равнище за това, колко важно е ангажирането на обществеността с програмата и, в по-общ план, активното участие на гражданите в научната дейност. В хода на прилагането на „Хоризонт 2020“ ангажираността на гражданите и другите заинтересовани страни се постига чрез разработването на отговорни програми за научни изследвания и иновации и чрез осигуряване на по-голяма подкрепа за дейностите за популяризиране.

Комисията предприе различни мерки в подкрепа на разясняването на въздействието и целесъобразността на безвъзмездните средства, отпускани от ЕС за подпомагане на научните изследвания и иновациите. В рамките на „Хоризонт 2020“ ползващите финансиране от ЕС, предназначено за научни изследвания и иновации, са длъжни да бъдат проактивни с цел достигане до неспециализираната аудитория, за да изтъкнат общественото въздействие от своята работа¹⁴. Така например, проявите в рамките на Нощта на европейските изследователи¹⁵ имат за цел да се повиши осведомеността на гражданите за научните изследвания и иновациите.

Комисията също така ще приложи още по-големи усилия за информирането на обществеността за резултатите и ефекта от научните изследвания, включително като си осигури по-отчетливо и по-активно присъствие в социалните медии. Създадената за тази цел база данни с успехите на рамковата програма е достъпна онлайн¹⁶ и се актуализира редовно, за да онагледява въздействието на науката върху живота на гражданите.

Освен това Комисията въведе още по-решителни промени в подкрепа на свободния достъп до рецензирани научни публикации в рамките на Седмата рамкова програма¹⁷. В рамките на „Хоризонт 2020“ Комисията направи задължителен свободния достъп до научни публикации, проправяйки по този начин пътя към пълна прозрачност по отношение на иновациите и откритията, направени с финансова подкрепа от ЕС. Наред с това Комисията в момента изпълнява пилотна инициатива за свободен достъп до научноизследователските данни от „Хоризонт 2020“, включваща свободния достъп като режим по подразбиране (но с възможност за неучастие) и задължителни планове за управление на данните.

Прозрачността и участието на гражданите в изготвянето на политиките на ЕС също са принципи от ключово значение в програмата на Комисията за „по-добро регулиране“. В процеса на разработване на „Хоризонт 2020“ бяха проведени обширни консултации със заинтересованите страни, като Комисията ще продължи да привлича заинтересованите страни за участие в оценката и разработването на рамковите програми.

¹⁴ Вж. член 38 от споразумението за отпускане на безвъзмездни средства за проекти, финансирани по „Хоризонт 2020“.

¹⁵ http://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/about-msca/actions/researcher-night/index_bg.htm.

¹⁶ <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/newsroom/551>.

¹⁷ Към настоящия момент 54 % от всички научни публикации в рамките на Седмата рамкова програма са със свободен достъп.

В съответствие с препоръка г) Комисията доближи науката до гражданите, като ги включи в разработването на „Хоризонт 2020“, посредством изпълнението на целеви и междусекторни дейности по „Хоризонт 2020“, насочени към по-широко участие на гражданите, както и чрез по-добро разясняване на въздействието, което науката може да окаже върху живота им.

Освен това Комисията ще:

- подобри още повече свободния достъп до научни публикации и данни;*
- в съответствие със стратегията за по-добро регулиране ще приобщи гражданите към определянето на програмите за научни изследвания и иновации, ориентирани към потребителите, по-специално при подготовката на новите рамкови програми и специфичните работни програми.*

Препоръка д): Да се въведе стратегическо наблюдение и оценка на програмата

С пакета от мерки за „по-добро регулиране“ се въвежда систематичен и последователен подход при всички оценки, извършвани от службите на Комисията, и ще се осигури строг контрол на качеството на оценките на Комисията, както и използването на резултатите от тези оценки при разработване на политики в бъдеще. Насоките за оценяване, които са част от този пакет от мерки, гарантират контрола на качеството на възложените оценки чрез направляващите комитети и стандартизирани формуляри за оценка на качеството. Комисията ще продължи да полага усилия за подобряване на качеството и съгласуваността на данните при различните действия, включително в областта на наблюдението и оценката, с цел осигуряване на прозрачни и точни масиви от данни в подкрепа на основаното на обективни данни вземане на решения.

В рамките на „Хоризонт 2020“ са определени конкретни ключови показатели за изпълнение, показатели за въпросите с междусекторен характер — включително по отношение на равенството между половете и международното сътрудничество — и специфични цели, включително във връзка с устойчивостта, изменението на климата и МСП, които позволяват да се сравнят по-системно и с по-голяма повтораемост постиженията на „Хоризонт 2020“ с базовото равнище от началото на програмата.

Необходими са обаче поне няколко години преди новите знания, натрупани в рамките на отделен проект или портфейл от проекти, да бъдат овеществени под формата на нови продукти, процеси и услуги, и преди същите да генерират определен вид икономическо, социално и екологично въздействие. Към днешна дата над 50 % от проектите по Седмата рамкова програма все още се изпълняват. Поради това Комисията ще продължи да отчита резултатите от Седмата рамкова програма в годишните доклади за мониторинг на „Хоризонт 2020“. Освен това, в съответствие с член 32 от Регламента за „Хоризонт 2020“, в междинната оценка на „Хоризонт 2020“ Комисията ще докладва за по-дългосрочното въздействие на предишните рамкови програми.

Ключови данни във връзка с мониторинга и оценката се предоставят от бенефициерите по Рамковата програма чрез стандартни образци за докладване по конкретния проект или попълване на анкети; такива се събират и от отговорниците за проектите и научните работници в службите на Комисията и агенциите. Комисията понастоящем проучва използването на нови технологии за извличане и свързване на съществуващите данни, с оглед динамично проследяване на отделните изследователи, оборота на

дружествата и заетостта. Освен това Комисията проучва използването на нови методи за оценяване с цел да се докладва относно по-широкообхватното социално-икономическо въздействие на рамковите програми. Очакванията са новите методи с използване на информационните технологии да бъдат в подкрепа както на наблюдението и оценката, така и на обратната връзка, що се отнася до резултатите от научноизследователската дейност, за целите на разработването на бъдещите политики и във външен аспект — по отношение на външните потребители. Наличната информация следва да се свърже с външни (търговски и със свободен достъп) бази данни, за да се сведе до минимум отчетната тежест за участниците, да се автоматизират процесите и да се подобри качеството на данните и надеждността на съответния анализ. В същото време, за да се направи оценка на дългосрочното социално-икономическо въздействие, бенефициерите следва да продължат да докладват за резултатите и въздействието от проектите след приключването им.

И накрая, за да улесни оценките на национално равнище, Комисията също така постави началото на диалог с държавите членки, който да насърчи оценката на въздействието на рамковите програми на ЕС на национално равнище.

В съответствие с препоръка д) Комисията въведе за нуждите на „Хоризонт 2020“ система за наблюдение и оценка, която се основава на ключови показатели за изпълнението.

Освен това Комисията ще:

- *гарантира качеството и съгласуваността на данните с цел укрепване на системите за наблюдение и оценка, в съответствие с изискванията за „по-добро регулиране“;*
- *проучи използването на нови инструменти за извличане на текстова информация и данни, методи за оценяване и задължения за докладване след приключване на жизнения цикъл на проектите с оглед подобряване и разработване на масиви от данни, които ще дадат възможност за проследяване и оценяване в по-дългосрочен план на социално-икономическото въздействие на рамковите програми на ЕС;*
- *установи съответна връзка между данните и външни бази данни, с цел попълване на наборите от данни и подобряване на качеството на данните в тях;*
- *подпомогне държавите членки при националната оценка на въздействието на рамковите програми на ЕС;*
- *подобри оказваната подкрепа по линия на „Хоризонт 2020“ за базата от знания, полезни за разработването на политики на местно, национално и европейско равнище, включително за конкурентоспособността на МСП.*

3. ПЕРСПЕКТИВИ

Седмата рамкова програма заложи основите за постигането на приоритетите на Комисията Юнкер, чрез създаването на обща база от знания и технологии и разработването на новаторски решения в области, свързани с общоевропейските предизвикателства, например в областта на околната среда, транспорта, енергетиката, цифровия единен пазар, здравето, безопасността на храните и продоволствената сигурност. Седмата рамкова програма беше програма в световен мащаб с участници от 170 държави, финансираща проекти във всички области, обхванати от целите за устойчиво развитие. Тя насърчи растежа и работните места, и спомогна — по-специално по време на финансовата и икономическа криза — за продължаването на научноизследователската и иновационната дейност на национално равнище.

Комисията приветства препоръките на експертната група на високо равнище. Ето защо, що се отнася до текущата и бъдещите рамкови програми, Комисията е решена да продължи да предприема необходимите действия, за да осигури съсредоточаването на научните изследвания и иновациите в Европа върху най-важните предизвикателства и възможности; да хармонизира научноизследователските и иновационните инструменти и програми в ЕС; да насърчи вътрешната съгласуваност и синергията на рамковите програми; да осигури участието на гражданите и заинтересованите страни по открит и прозрачен начин, както и да извършва наблюдение и оценка на резултатите и въздействието на програмите като основа за разработването на бъдещите политики.

Комисията ще докладва за напредъка по изпълнението на препоръките на експертната група на високо равнище в рамките на междинната оценка на „Хоризонт 2020“, която предстои да бъде направена до края на 2017 г.